Roll No. ....

Total No. of Pages : 4+2

Total No. of Questions : 10

ME - 2014-15

पूर्वमध्यमा द्वितीयखण्ड

विषय कोड : 602

संस्कृतभाषापरिचयः

द्वितीय प्रश्नपत्र

समय : 3 घण्टे **पूर्णांक : 100**

निर्देशाः—सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

खण्ड 'क'

(बहुविकल्पीयाः प्रश्नाः)

1. अधोलिखितेषु यत्र प्रकृतिभाव सन्धिः, तत्र (✓) इति चिन्हेन चिन्हितं कुरुत – 8

(*i*) शिष्यः मुनी अनमत्।

(*ii*) हरे अत्र आगच्छ।

(*iii*) के अपि जनाः तत्र भ्रमन्ति।

(*iv*) तौ गुरु अर्चतः।

(*v*) साधू अस्मिन् वने अवसताम्।

(*vi*) नदी इयम् वहति।

2. रेखाङ्कितपदस्य सन्धिविच्छेदं सन्धि वा प्रदत्त विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 8

(*i*) <u>एक + छत्रम्</u> :

(क) एको छत्रम्

(ख) एके छत्रम्

(ग) एकःछत्रम्

(घ) एकच्छत्रम्

(*ii*) <u>त्यागाच्छान्तिः भवति</u> ।

(क) त्याग अच्छान्तिः

(ख) त्यागा छान्तिः

(ग) त्यागात् शान्तिः

(घ) त्यागाय शान्तिः

(*iii*) <u>तन्मयः</u> भूत्वा भवति।

(क) तत् मयः

(ख) तद् मयः

(ग) तन् मयः

(घ) तम् मयः

(*iv*) <u>षण्णवतिः</u> छात्राः पठन्ति।

(क) षठ् नवतिः

(ख) षड् नवितः

(ग) षन् नवतिः

(घ) षढ् नवतिः

3. अधोलिखित समस्तपदानां विग्रहं विग्रहणां च समासं कुरुत : 8

(क) महावीरः

(ख) महात्मा

(ग) स्वच्छजलम्

(घ) विकसितानि पुष्पाणि

(ङ) पुरुषः सिंहः इव

(च) मुखं चन्द्रः इव

(छ) गीता अमृतम् इव।

खण्ड 'ख'

4. (*i*) लट् लकार: कस्य काले भवति ? 8

(*ii*) "भू" धातो: रूपाणि कस्मिन् पदे चलन्ति ?

(*iii*) "पठ" धातो: लङ्लकारस्य रूपम् लिखत।

(*iv*) "कृ" धातो: रूपाणि कस्मिन् पदे चलति ?

(*v*) लृट् लकार: कस्मिन् काले भवति ?

खण्ड 'ग'

5. प्रदत्तविकल्पेभ्य: शुद्धरूपं चित्वा लिखत : 8

(*i*) स्था + तव्यत् ....।

(क) स्था-तव्यत् (ख) स्था-तव्यम्

(ग) स्था-तव्य् (घ) स्था-तव्यन्

(*ii*) फल + णिनि ....

(क) फली (ख) फलिनि

(ग) फलि (घ) फलीन्

(*iii*) नीति + ठक् ....

(क) नैतिक: (ख) नीतिक:

(ग) नितिक: (घ) नीतिकम्

(*iv*) छात्रेण पाठ: ....

(क) स्मृ-तव्य (ख) स्मर-तव्य

(ग) स्मर-तव्यत् (घ) स्मृ-तव्यत्

(v) घोटकायां कथं रक्ष + अनीयर ....।

(क) रक्ष-अनीयर (ख) रक्ष-अणीय

(ग) रक्षनीय (घ) रक्षणीया:

6. रेखाङ्कित प्रकृतिप्रत्ययौ विभज्य प्रदत्त विकल्पेभ्य: सम्यक् चित्वा समुत्तरयत –

(1) य: काले प्रियाणि <u>वक्तुम्</u> न जानाति।

(क) वच् + तुमुन् (ख) वक् + तुमुन्

(ग) वक् + उम् (घ) वच + तुम्

(2) पुस्तकेषु किमपि न <u>लेखनीयम्</u> ?

(क) लेख् + अनीय (ख) लिख् + अनीयर

(ग) लेख् + अनीय् (घ) लेखन् + ईय

(3) कथं भवन्तौ कुपथेन <u>गन्तुम्</u> प्रवृत्तौ ?

(क) गम् + तुम् (ख) गन् + तु

3 (ग) गम् + तुमुन् (घ) गन् + तुम्

(4) भक्त: देवं <u>पूजयितुं</u> <u>पुष्पम्</u> आनयति।

(क) पूजा + तुमुन् (ख) पूजा + तुम्

(ग) पूजय + इतुम् (घ) पूज + तुमन्

(5) राम: पुस्तकं, <u>आदाय</u> पठति।

(क) आ + दा + ल्यप् (ख) आ + दा + य

(ग) आद + आय (ख) आद् + आ + य

खण्ड 'घ'

7. शुद्धं पदं कोष्ठकात् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत : 10

(क) अलं ………………… ।

(कोलाहलं, कोलाहलेन्, कोलाहलात्)

(ख) ………………… परितः पुष्पाणि न सन्ति।

(विद्यालयः, विद्यालयम्)

(ग) माता ………………… स्नेह्यति।

(पुत्रो, पुत्रे, पुत्रम्)

(घ) ………………… बहिः वाटिका अस्ति।

(गृहात्, गृहेण, गृहस्य)

(ङ) पङ्गुः ………………… चलति।

(तीव्रम्, शनैः, सपदि, शीघ्रम्)

(च) गीता ………………… पाठनीया।

(अत्र, तत्र, अवश्यम्, यावत्)

खण्ड 'ङ'

(लघूत्तरीयाः प्रश्नाः)

8. अधोलिखितेषु शब्देषु टिप्पणी लेख्या : 15

देवभाषा, माहेश्वरसूत्राणि, पाणिनिः।

(दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः)

9. निम्नाङ्कितेषु प्रश्नेषु कोऽप्येकः प्रश्नः सविस्तरं वर्णयत – 20

(*i*) संस्कृतभाषायाः वर्णमालायाः परिचयः लेख्यः।

(*ii*) संस्कृतभाषायाः अन्यभाषासु प्रभावं वर्णयत।

(*iii*) संस्कृतभाषायाः राष्ट्रभाषात्वम् वर्णयत।

10. अस्माकं विद्यालयः इत्यस्मिन् विषये संक्षेपेण निबन्धं लिखत। 10